

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci navrhovatele: **Z. R.**, zastoupený JUDr. Jarmilou Cindrovou, advokátkou se sídlem Mistra Jaroslava Kociana 38, Ústí nad Orlicí, o přiznání osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro podání návrhu na zahájení řízení, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 2. 5. 2019, čj. Na 1052/2019-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Navrhovatel **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni JUDr. Jarmile Cindrové, advokátce se sídlem Mistra Jaroslava Kociana 38, Ústí nad Orlicí, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **4 114 Kč**, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Navrhovatel podal žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro podání žaloby, kterou se chtěl následně domáhat ochrany před nečinností správního orgánu. Ta má spočívat v nedokončení stavby přeložky silnice I/14 Ústí nad Orlicí – Libchavy a dalších souvisejících staveb. V důsledku nedostatků stavby (nedodržení oslunění domu navrhovatele a nedokončení protipovodňových opatření) totiž navrhovateli vzniká škoda.

[2] Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále „krajský soud“) v záhlaví označeným usnesením žádosti zamítl. V odůvodnění uvedl, že ve věci stavby přeložky silnice I/14 byla mezi lety 1982-1988 vydána řada individuálních správních aktů (od územního rozhodnutí přes několik stavebních povolení až po kolaudační rozhodnutí), jimiž bylo potvrzeno, že stavba byla provedena podle dokumentace ověřené stavebním úřadem a byly dodrženy podmínky stanovené v územním rozhodnutí a stavebním povolení a že skutečné provedení stavby nebo její užívání nebude ohrožovat veřejné zájmy. Všechna uvedená rozhodnutí nabyla právní moci a jsou právně závazná. Lhůty pro uplatnění opravných a dozorčích prostředků a správních žalob již uplynuly. Vzdor tomu se navrhovatel obracel se svými návrhy a podněty na různé správní orgány, soudy a Veřejného ochránce práv. Navrhovatel se nyní dovolává nečinnosti správních orgánů, ačkoli mu správní soudy v minulosti vysvětlily, že ve sféře veřejné správy lze jím sledovaného cíle dosáhnout jedině prostřednictvím podnětu k nařízení nezbytných úprav. Příslušným podnětem však není zahájeno správní řízení a na nařízení úprav není právní nárok. Ochrany před nečinností se však lze domáhat pouze tehdy, pokud hmotné právo zakládá subjektivní nárok na vydání rozhodnutí ve věci samé. O takovou situaci se v posuzované věci nejedná a krajský soud proto návrh zamítl z důvodu zjevné neúspěšnosti ve smyslu § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Proti tomuto usnesení podal navrhovatel (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. V jejím doplnění prostřednictvím Nejvyšším správním soudem ustanovené zástupkyně uvedl, že osvobození od soudních poplatků je v jeho případě zcela důvodné. Vyplnil Potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech, z něhož je patrné, že je mu 90 let, pobírá starobní a vdovecký důchod s příspěvkem na mobilitu, specifikoval vybavení domácnosti i své úspory, přičemž jeho životní náklady jsou přibližně stejné jako příjmy. Trpí nedostatkem finančních prostředků a jeho zdravotní stav není dobrý (léčí se s nemocí srdce, pohybuje se za pomoci dvou holí a trpí nezvratným onemocněním očí). Stěžovatel jako osoba splňující podmínku osvobození od soudních poplatků rovněž plní i další podmínku, tedy nezbytnost ustanovení zástupce k ochraně jeho práv. Pro svůj vysoký věk a zdravotní stav se neorientuje v právních záležitostech a zjevně není schopen hájit odpovídajícím způsobem svá práva.

[4] Podle stěžovatele krajský soud porušil § 80 odst. 1 a § 80 odst. 3 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), dle kterých je soudce povinen vykonávat svědomitě svou funkci a při výkonu funkce se zdržet všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování a je povinen poskytnout účastníku řízení plnou možnost k uplatnění práv. Jelikož takto krajský soud nepostupoval, došlo k nesprávnému posouzení právní otázky a tím i k porušení čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod.

[5] Krajský soud stěžovateli nevyhověl z důvodu zjevné neúspěšnosti případné žaloby, k jejímuž podání chtěl stěžovatel ustanovit zástupce. Vůbec se ale nezabýval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. Krajským soudem tak vůbec nešetřil a neprověřil, zda stěžovatel má dostatečné prostředky. V návaznosti na to

pokračování

následně dospěl k nesprávnému závěru, že stěžovatel není osobou splňující podmínky pro osvobození od soudních poplatků a nemůže mu být ustanoven zástupce.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, přičemž stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[7] Stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a vznesl kasační námitku, která se týká posouzení závěrů krajského soudu o důvodnosti neosvobození od soudních poplatků v řízení před krajským soudem a neustanovení zástupce pro podání žaloby.

[8] Podle konstantní judikatury je kasační bod způsobilý projednání v té míře obecnosti, ve které byl formulován. Řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou dispoziční. Nejvyšší správní soud je tedy, vyjma případů taxativně uvedených, uplatněnými důvody kasační stížnosti vázán. Proto obsah a kvalita kasační stížnosti v podstatě předurčují obsah a kvalitu rozhodnutí soudu. Je-li tedy kasační stížnost kuse zdůvodněna, je tak předurčen nejen rozsah přezkumné činnosti soudu, ale i obsah rozsudku soudu. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta. Jinými slovy, pokud stěžovatel uplatní obecnou námitku, může se jí ve stejném rozsahu zabývat i soud. K tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2017, čj. 7 As 208/2017-20, ze dne 15. 2. 2012, čj. 1 Afs 57/2011-95, ze dne 22. 4. 2014, čj. 2 Ads 21/2014-20, ze dne 27. 10. 2010, čj. 8 As 22/2009-99, ze dne 18. 6. 2008, čj. 7 Afs 39/2007-46, ze dne 17. 12. 2008, čj. 7 As 17/2008-60, a rozsudek rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, čj. 4 As 3/2008-78 a ze dne 20. 12. 2005, čj. 2 Azs 92/2005-58, č. 835/2006 Sb. NSS, jakož i rozhodnutí Ústavního soudu, např. sp. zn. II. ÚS 460/15, sp. zn. II. ÚS 460/15 atp.). Nejvyšší správní soud se proto mohl zabývat kasačními námitkami pouze v nastíněné rovině a neshledal je důvodné.

[9] Stěžejní námitkou kasační stížnosti je, že stěžovatel splňuje podmínky pro ustanovení zástupce, jelikož nemá dostatek finančních prostředků, trpí různými zdravotními postiženími a z důvodu svého vysokého věku a nedostatku právního povědomí není schopen hájit svá práva. Podle stěžovatele se těmito okolnostmi krajský soud chybně vůbec nezabýval a jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce zamítl z důvodu zjevné neúspěšnosti.

[10] Dle § 35 odst. 10 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s. lze účastníku řízení ustanovit zástupce za současného splnění čtyř předpokladů: 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) navrhovatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, čj. 1 As 197/2015-19).

[11] Krajský soud postupoval v souladu s tímto „algoritmem“ a nejprve se zabýval otázkou, zda by případná žaloba nebyla zjevně neúspěšná ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. (k významu tohoto pojmu viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, čj. 7 Afs 102/2007-72, či ze dne 29. 6. 2011, čj. 1 As 51/2011-135). Ostatně krajský soud to výslovně uvedl v odst. 11 odůvodnění svého rozhodnutí. Jelikož dospěl ke kladnému závěru, nezabýval se již dalšími kroky (3. a 4.), neboť již závěr o zjevné neúspěšnosti případné žaloby postačoval k zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce. Kasační námitka, že se krajský soud i za této situace měl zabývat osobními poměry stěžovatele, tak není důvodná. Posouzení otázky zjevné neúspěšnosti, která tvoří podstatu napadeného usnesení, stěžovatel nijak nezpochybnil a v podstatě svými námitkami ani neučinil předmětem přezkumu v řízení o kasační stížnosti, tudíž ani Nejvyšší správní soud není na tomto místě v souladu s dispoziční zásadou oprávněn se jí blíže zabývat.

[12] Pokud jde o zcela obecné odkazy na porušení práva na spravedlivý proces zaručeného Listinou základních práv a svobod, potažmo jeho konkretizace obsažené ve výše citovaných ustanoveních zákona o soudech a soudcích upravujících povinnosti soudců, stěžovatel netvrdí, jak konkrétně měla být tato ustanovení porušena (např. v čem konkrétně spočívalo stěžovatelem tvrzené ohrožení nestrannosti, nezávislosti či nespravedlivosti rozhodování ze strany krajského soudu). Nároky na projednatelnost žalobních bodů se rozšířený senát Nejvyššího správního soudu zabýval např. v rozsudku ze dne 20. 12. 2005, čj. 2 Azs 92/2005-58, č. 835/2006 Sb. NSS. Podle něj má-li být žaloba projednatelná, je třeba, aby žalobce v žalobě uvedl konkrétní skutková tvrzení a právní argumentaci, tj. ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizované. Žalobce musí uvést, jaké aspekty dějů či okolností uvedené v rámci skutkových tvrzení považuje za základ jím tvrzené nezákonnosti. Uvedené závěry jsou plně přenositelné i pro posouzení formulace stížních bodů obsažených v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud dospěl ve světle výše uvedeného, že stěžovatelem použité zcela obecné formulace sestávající toliko z citace zákona a Listiny základních práv a svobod nelze považovat za řádně formulovaný stížní bod, a proto se touto námitkou nemohl zabývat.

IV. Závěr a náklady řízení

[13] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná; ze shora uvedených důvodů proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[14] Nejvyšší správní soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[15] V řízení před Nejvyšším správním soudem byla stěžovateli ustanovena zástupkyně JUDr. Jarmila Cindrová, advokátka. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Jak plyne ze spisu (ustanovená zástupkyně ani přes poučení soudu svou odměnu nevyčíslila), odměna ustanovené zástupkyni náleží za poskytnutí jednoho úkonu právní služby dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb

pokračování

(advokátní tarif), spočívající v doplnění kasační stížnosti [písemné podání ve věci samé dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], při sazbě 3 100 Kč za úkon právní služby [dle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Odměna ustanoveného zástupce tak činí 3 100 Kč. Pokud jde o náhradu hotových výdajů ustanovené zástupkyně, ta je stanovena paušálně v § 13 odst. 3 advokátního tarifu, a to ve výši 300 Kč za každý jeden úkon právní služby. Na náhradě hotových výdajů proto ustanovené zástupkyni náleží částka 300 Kč. Nejvyšší správní soud z evidence ekonomických subjektů ARES zjistil, že zástupkyně je plátkyní DPH, odměna je dále zvýšena o částku odpovídající této dani ve výši 21 % podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Celkem tedy ve výroku IV. tohoto rozsudku přiznal Nejvyšší správní soud ustanovené zástupkyni na odměně za zastupování stěžovatele a na náhradě hotových výdajů částku 4 114 Kč. Tato částka bude vyplacena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 14. srpna 2019

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu